

*Pranešimas žiniasklaidai
2018 m. balandžio 27 d.*

Darbe pažeidžiamesni jauni darbuotojai, bet profesinės ligos nustatomos vyresniems

Tarptautinės darbo organizacijos (TDO) duomenimis, pasaulyje dirba 541 milijonas 15–24 metų amžiaus žmonių – tai daugiau kaip 15 proc. pasaulio darbuotojų. Jauni darbuotojai yra labiau pažeidžiami dėl jų fizinio ir psichinio organizmo vystymosi tarpsnio, darbo patirties ir mokymų darbe trūkumo, nepakankamų žinių apie su darbu susijusius rizikos veiksnius, taip pat nepakankamų savo teisių ir darbdavio atsakomybės žinojimo, dėl to jauni darbuotojai gali imtis sudėtingų užduočių esant prastoms darbo sąlygoms.

Balandžio 28-ąją minima Pasaulinė darbuotojų saugos ir sveikatos diena. Šiemet TDO šią dieną nori atkreipti dėmesį į jaunų žmonių saugą ir sveikatą darbe, taip pat akcentuodama, kad turi būti užkirstas kelias pavojingam vaikų darbui. Jaunų asmenų rizika patirti nemirtiną nelaimingą atsitikimą darbe yra 40 proc. didesnė negu asmenų virš 25 metų amžiaus. Paradoksalu, tačiau pagal profesinių ligų statistiką, jauno amžiaus asmenys rečiau serga nei vyresni, nors jauni darbuotojai iš tiesų jautresni profesinės rizikos veiksnių poveikiui. Šiuos profesinių ligų rodiklius lemia tai, kad profesinės ligos dažniausiai išsivysto „susikaupus“ profesinės rizikos poveikiui, po ilgo latentinio periodo, – praėjus 5, 10 ir daugiau metų nuo rizikos veiksnio veikimo pradžios.

Lietuvos Respublikos profesinių ligų valstybės registre 2017 m. užregistruoti 536 profesinių ligų atvejai 259 asmenims (sergamumo rodiklis 100 tūkst. užimtų gyventojų sudarė 40 atvejų). Jauniems iki 25 metų amžiaus žmonėms profesinių ligų neužregistruota. Dažniausiai profesinės ligos nustatomos 50-60 metų amžiaus darbuotojams, turintiems 30 metų ir ilgesnį darbo stažą.

Pernai dažniausiai darbuotojams buvo nustatytos raumenų ir skeleto sistemos (61 proc.), ausies (19 proc.) ir nervų sistemos (17 proc.) profesinės ligos. Lietuvoje ypač retai nustatomas profesinis vėžys: 2017 m. buvo tik vienas šios ligos atvejis, nuo 2010 m. tai yra tik ketvirtas užregistruotas profesinio vėžio atvejis. Tuo tarpu Europos saugos ir sveikatos darbe agentūra (EU-OSHA) skelbia, kad kasmet dėl kancerogenų poveikio darbe Europos Sąjungoje apytiksliai susiduriama su 120 000 profesinio vėžio atvejų, iš kurių apie 80 000 baigiasi mirtimi. Nustatyta, kad vėžys yra pagrindinė su darbu susijusių mirčių Europos Sąjungoje priežastis.

2017 m. užregistruoti trys profesinės ligos atvejai, sukelti cheminių veiksnių, penki – sukelti biologinių veiksnių. Dominuojančiomis registruojamų profesinių ligų priežastimis išlieka ergonominiai ir fizikiniai veiksniai. Vyrams profesinės ligos nustatomos tris kartus dažniau negu moterims. Daugiausia profesinių ligų registruojama dirbantiems apdirbamojoje gamyboje, statybose, transporto bei žemės ūkio įmonėse.

Išlieka skaudi problema, kad profesinės ligos nustatomos vėlai, kai žmogaus darbingumas jau yra ribotas. Profesinių ligų registro duomenimis, nei viena 2017 m. užregistruota

profesinė liga nebuvo įtarta profilaktinio sveikatos tikrinimo metu – beveik visais atvejais profesinė liga buvo įtarta tik tada, kai asmuo kreipėsi į asmens sveikatos priežiūros įstaigą.

„Labai svarbu, kad darbdaviai ne tik užtikrintų kokybišką darbo vietų profesinės rizikos vertinimą, bet ir laiku siųstų darbuotojus profilaktiškai tikrintis sveikatą. Šeimos ir kiti gydytojai taip pat turėtų nepamiršti, jog įtarę, kad bet kurio paciento sveikatos sutrikimas gali būti susijęs su darbu, turi siųsti asmenį į darbo medicinos gydytojo konsultaciją“, – sakė Higienos instituto Profesinės sveikatos centro Inovacijų skyriaus vadovė Rasa Šidagytė.

Centrinės darbo medicinos ekspertų komisijos duomenimis, 2017 m. užregistruoti 39 nauji profesinių ligų atvejai. Komisija nagrinėjo 241 atvejį, o 43 atvejais priėmė galutinį sprendimą: 23 atvejais profesinės ligos diagnozė patvirtinta, 20 atvejų – paneigta.

Daugiau informacijos Jums gali suteikti:

Higienos instituto Profesinės sveikatos centro Inovacijų skyriaus vadovė Rasa Šidagytė, tel. (8 5) 212 2574 arba el. paštu rasa.sidagyte@hi.lt

Higienos instituto Sveikatos informacijos centro Profesinių ligų registro specialistė Danė Krišilevičienė, tel. (8 5) 212 0876 arba el. paštu dane.krisiuleviciene@dmc.lt

